

lavierskolotāja Ērika Kohuta kā viesuļvētra iebrāžas dzīvokli, kuru daļa ar māti. Māte mēdz dēvēt Ēriku par savu mazo viesuli, jo bērns dažkārt pārvietojas milzīgā ātrumā. Tas tiko izmukt no mātes. Ērikai tuvojas četrdesmit. Ja reiz par vecumu, tad māti var viegli noturēt par Ērikas vecmāmiņu. Ērika nāca pasaulē tikai pēc daudziem sūriem laulības gadiem. Tēvs tūlīt atdeva ceļa spieķi meitai un nogāja malā. Ērika atnāca, tēvs aizgāja. Šodien Ērikas ašums ir nepieciešamības radīts. Līdzīgi rudens lapu spietam viņa iesprūk pa dzīvokļa durvīm un cenšas nepamanīta aizklūt līdz savai istabai. Taču mamma jau plati stāv ceļā un žmiedz Ēriku. Žmiedz laukā atbildi, žmiedz pie sienas, inkvizitors un šāvēju komanda vienā personā, sabiedrībā un ģimenē vienbalsīgi atzītā māte. Māte pēta, kāpēc Ērika pārrodas mājās tikai tagad, tik vēlu? Pēdējais skolnieks, Ērikas izsmiekla apkrauts, ir devies mājup jau

pirms trim stundām. Tu laikam domā, ka nenoskaidrošu, kur tu biji, Ērika? Bērnā bez prasišanas ir mātei jāatskaitās, bet bērnam jau nevar ticēt, jo bērns mēdz melot. Māte vēl gaida, bet negaidis ilgāk, kamēr būs aizskaitījusi līdz trīs.

Jau pie divi meita nāk klajā ar atbildi, kas gan ir tālu no patiesības. Nu viņai atņem ar notīm piebāzto koferīti, un mātei tūlīt paveras rūgtā atbilde uz visiem jautājumiem. Četri Bēthovena sonāšu sējumi sašutuši daļa trūcīgo telpu ar jaunu kleitu, kas izskatās nupat pirktā. Māte nekavējoties iedegas naidā pret tērpu. Veikalā, vēl pirms brīža, sava pakaramā caurdurta, kleita izskatījās tik valdzinoša, koša un glāsaina, un tagad tā guļ šeit kā ļengana, mātes skatiena caurdurta lupata. Kleitas nauda bija paredzēta krājkasei! Nu tā ir priekšlaikus iztērēta. Jebkurā mirklī šo kleitu varētu apskatīt noguldījuma formā, ja nebūtu slinkums aiziet līdz veļas skapim, kur zem lina palagu grēdas slēpjas Austrijas krājbankas būvnieku krāj-sabiedrības krājgrāmatiņa. Bet šodien tajā ir radusies sūce, grāmatiņa ir patukšota, un te nu ir rezultāts: tagad lai Ērika katru reizi velk mugurā savu kleitu, kad gribēs zināt, kur palikusi tā naudiņa. Māte kliez: tā, lūk, tu notriec savu vēlāko atalgojumu! Vēlāk mēs varētu iemantot jaunu dzīvokli, bet tu taču nemāki gaidīt, nu tev ir tikai šī pancka, tūlīt būs ārā no modes. Māte visu grib vēlāk. Neko viņa negrib tūlīt. Bet bērnu viņa grib vienmēr un vienmēr grib zināt, kur bērnu atrast, ja ievajagas, jo mammai draud sirdslēkme. Māte pašlaik grib taupīt, lai varētu baudīt vēlāk. Bet Ērika nopērk sev neko citu, kā tieši kleitu! Gandrīz vēl īslaicīgāku mantu par majonēzes piciņu uz zivjmaizītes. Pat ne pēc gada, jau nākamēnes šī kleita būs galīgi izgājusi no modes. Nauda vienmēr ir modē.

Tiek taupīts lielam kopīgam privātdzīvoklim. Īrētais dzīvoklis, kurā viņas tup pašlaik, ir novecojies jau tiktāl, ka tādām var tikai atmest ar roku. Viņas varēs jau iepriekš kopīgi izlemt, kur iebūvēt

skapjus, un pat izvēlēties šķērssienu izvietošanu, jo viņu jaunā dzīvokļa celtniecībā tiks pielietota pavisam jauna būvēšanas metode. Viss tiks precīzi izpildīts atbilstoši viņu personiskajām vēlmēm. Kurš maksā, tas nosaka. Māte, kurai ir tikai niecīga pensija, nosaka, par ko Ērikai maksāt. Šajā pilnīgi jaunajā, pēc nākotnes metodes celtajā dzīvoklī katrai piederēs sava valstība, Ērikai te, mātei tur, abas valstības kārtīgi atdalītas. Viņām tomēr būs kopīga dzīvojamā istaba, kur tikties. Ja gribēsies. Bet māte un bērns jau dabiskā kārtā grib vienmēr, jo kā nu viena bez otras. Jau šeit, šajā cūkkūtī, kas lēnām brūk kopā, Ērikai ir sava valstība, kur viņa drīkst brīvi izrīkoties pēc patikas. Tā ir tikai provizorisks valstība, jo māte ik brīdī var tajā ieiet. Ērikas istabas durvis nav slēdzamas, un kādi gan bērnam noslēpumi.

Ērikas dzīves telpu veido viņas pašas mazā istaba, kurā viņa var darīt visu, ko vēlas. Neviens viņai netraucē, jo šī istaba ir pilnīgi viņas īpašumā. Mātes valstība ir viss pārējais šajā dzīvoklī, jo mājsaimniece savās visaptverošajās rūpēs rosās it visur, kamēr Ērika tikai bauda mātes paveiktā mājsaimnieces darba augļus. Ērikai nekad nav jānoplēšas ar mājas soli, jo kopšanas līdzekļi gandrīz visiem ir uz rokām. Retajos atelpas brīžos mātei vienīgās raizes sagādā viņas daudzveidīgais īpašums. Nevar jau vienmēr zināt, kur tieši viss kurā brīdī atrodas. Kurp šis didīgais īpašums atkal jau aizdauzījies? Kādā izplatījumā tas tagad maisās viens pats vai divatā? Ērika, šis dzīvsudrabs, šis slidenais skuķis, varbūt patlaban ir aizbaldijies nez kur un dara blēņas. Tomēr dienu pēc dienas meita ik reizi ar sekundes precizitāti ierodas tur, kur tai pieklājas atrasties: mājās. Māti bieži māc nemiers, jo katrs īpašnieks apgūst galveno patiesību un apgūst caur ciešanām: uzticēšanās ir laba lieta, bet kontrole tomēr noder. Mammas lielākā problēma ir noturēt savu īpašumu pēc iespējas nekustīgāk uz vietas, lai tas neskrietu projām. Šim mērķim kalpo televizors, kas ienes tieši mājā jaukus skatus un jaukus melnījumus, gatavā veidā un skaistā

iesaiņojumā. Tādēļ Ērika gandrīz vienmēr ir šeit, un, ja arī kādreiz citur, tad precīzi zināms, kur viņa spīto. Dažkārt Ērika vakarā aiziet uz kādu koncertu, bet dara to aizvien retāk. Vai nu viņa sēž pie klavierēm un iekausta savu sen apbedīto pianistes karjeru vai arī līdzīgi ļaunam garam plīvinās ap kādu pārbaudi, ko sarīkojusi saviem skolniekiem. Tur viņu vajadzības gadījumā var sazvānīt. Reizumis, pašas patikšanai un liksmībai, Ērika nododas muzicēšanai kameransambli kopā ar vienādi domājošiem kolēģiem. Arī tur viņu iespējams sazvānīt. Ērika cīnās pret mātes pinekļiem un vairākkārt laipni lūdz viņai nezvānīt, bet māte var pārkāpt šiem lūgumiem, jo tikai viņai ir tiesības izvīrīt noteikumus. Mātei ir tiesības arī apvaicāties par meitu, tāpēc sarūk to cilvēku loks, kuri vēlas šo meitu redzēt vai dzirdēt. Ērikas profesija vienlaikus ir arī Ērikas aizraušanās: mūzikas debesu vara. Mūzika aizpilda visu Ērikas laiku. Nekam citam vietas tur nav. Nekas nespēj izraisīt lielāku prieku kā augstvērtīgs muzikāls devums, ko snieguši labākie spēki.

Kad Ērika vienreiz mēnesī pasēž kafējnicā, māte zina, kurā, un var tur piezvanīt. Šī iespēja arī tiek plaši izmantota. No ieradumiem un noteiktībām uzmeistarots karkass.

Laiks ap Ēriku lēnām ieģipsējas. Tas nekavējoties sabirst, tiklīdz māte stingrāk uzsit ar dūri. Tādās reizēs Ērika citiem par apsmieklu sēž ar ģipsētā laika ortopēdisko saku atliekām ap savu tievo kaklu un spiesta atzīties: man tagad jāiet mājās. Mājup. Kad Ēriku sastop uz ielas, viņa gandrīz vienmēr ir ceļā uz mājām.

Māte saka, īstenībā jau Ērika man ir laba arī tāda, kāda tā ir. Nekas dižāks no viņas laikam vairs neiznāks. Tiesa, viņa gan būtu varējusi, ar viņas spējam it viegli varējusi, kļūt par plašāka mēroga pianisti, vajadzēja tikai paklausīt man, savai mātei. Bet pretēji mātes gribai Ērika dažbrīd ir ļāvusies svešām ietekmēm, iedomāta vīrieša mīlestība draudēja novirzīt sāņus no studijām, visādas ārišķības,

tādas kā smiņķi un drēbes, staipīja savas kropļīgās galvas, un tad jau karjera beidzās, pat īsti nesākusies. Kaut kāda drošība tomēr ir droša: klavierspēles pedagoga vieta Vīnes pilsētas konservatorijā. Ērikai pat nevajadzēja brīst cauri mācību un klejojumgadiem kādā no sikajiem atzariem, rajona mūzikas skolā, kur daudzas jau izpūtušas savas jaunības dvašu, sapelējušas un sakumpušas – izbijušās, mirklīgās direktorkunga jūsmiņas.

Tikai šī ārišķība. Nolādētā ārišķība. Ērikas ārišķība sagādā mātei raizes un duras kā ērkšķis acī. Šī ārišķība ir vienīgais, no kā Ērikai tagad vēl pamazām jāmācās atteikties. Labāk tagad, nekā vēlāk, jo vecumā, kas drīz būs pie durvīm, ārišķība ir īpaši smaga nasta. Un vecums jau pats par sevi ir pietiekama nasta. Šī Ērika! Vai tad mūzikas vēstures korifeji bija ārišķīgi? Tie tādi nebija. Vienīgais, ko vēl Ērikai atlicis izskaust, ir ārišķība. Vajadzības gadījumā māte šī mērķa labad Ēriku noēvelēs pavisam gludu, lai pārmērībām vairs nav kur pieķerties.

Tāpēc mamma šodien mēģina izplēst jauno kleitu no meitas krampjaini sažņaugtajiem pirkstiem, bet šie pirksti ir pārāk labi trenēti. Laid vaļā, saka māte, dod šurp! Tev pienākas sods par to, ka tu kāro pēc ārišķībām. Līdz šim tevi sodījusi dzīve ar savu neievērošanu, un nu tevi soda pašas māte, kas arī uz tevi neskatās, lai gan tu kankarojies un krāsojies kā klauns. Atdod to kleitu!

Ērika pēkšņi metas pie sava drēbju skapja. Viņu sagrābušas ļaunas aizdomas, kas jau agrāk ir vairākkārt apstiprinājušās. Piemēram, šobrīd tur atkal ir robs, proti, pazudis tumši pelēkais rudens kostīms. Kā tad tā? Ieraudzījusi iztrūkumu, Ērika momentā zina, kas vainīgs. Te var būt runa tikai par vienu personu. Maita, maita tu tāda, Ērika niknumā uzbļauj savai augstākajai instancei un iecērt nagus mātes tumšblondi krāsotajos matos, kas saknēs vienalga ir sirmi. Arī friziere taču ir dārga, un labāk to neapmeklēt. Ērika katru

mēnesi krāso mātei matus ar otiņu un polikoloru. Tagad Ērika plūc pašas izskaistinātos matus. Viņa ieķeras tajos nikni. Māte gaudo. Kad Ērika beigusi plēst, viņas sauļas ir pilnas ar matu kušķiem, kurus tā mēmi un izbrīnīti uzlūko. Ķīmija vienalga ir salauzusi šo matu pretestību, kas arī tāpat nekad nav bijuši dabas meistardarbs. Ērika uzreiz nesaprot, ko ar šiem matiem iesākt. Tad viņa aiziet līdz virtuvei un iesviež tumšblondo, daudzviet krāsas neķerto kušķi miskastē.

Māte ar reducētajiem matiem pinkšķ dzīvojamā istabā, kur Ērika bieži sniedz privātkoncertus, kuros vienmēr ir spožākā zvaigzne, jo šajā istabā neviens cits klavieres nespēlē. Jauno kleitu māte joprojām tur savā trīcsošajā rokā. Ja viņa grib kleitu pārdot, tas jādara ar steigu, jo šādas kāpostgalviņas lieluma magones valkā vienu sezonu un tad vairs nekad. Mātei sāp galva tajās vietās, kur tagad nav matu.

Meita atgriežas un pati jau raud aiz satraukuma. Viņa nolamā mati par zemisku nelieti, vienlaikus cerot, ka māte tūlīt ar viņu salabs. Dos miļu buču. Māte apzvēr, ka Ērikai nokaltīs roka, jo viņa sītusi mammai un izplūkusi tai matus. Ērika šņukst aizvien skaļāk, jo tagad viņai jau žēl, ka māmiņa uzpurējas līdz pašam kaulam un matu galiņiem. Ērika ļoti ātri nožēlo visu, ko uzsāk pret māti, jo viņa mil savu māmiņu, kuru pazīst kopš mazotnes. Beidzot Ērika, kā jau tas gaidīts, saplok un rūgti gaudo. Mamma labprāt, pārlietu labprāt piekāpjas, viņa taču nespēj nopietni ļaunoties uz savu meitu. Tagad es uzvārišu mums abām kafiju, lai varam kopā to padzert. Launaga laikā Ērika sažēlojas par māti vēl vairāk, un kafija aizskalo pēdējās niknuma atliekas. Viņa aplūko robus mātes matos. Viņa gan nesaprot, ko lai te saka, tāpat kā nesaprata, ko darīt ar izrautajiem kušķiem. Rehabilitācijas nolūkā viņa mazliet vēl paraud, jo māte jau veca un kādreiz aizies. Arī tādēļ, ka pašas jaunība ir jau garām. Un vispār, jo vienmēr kaut kas iet zudumā un reti kaut kas nāk klāt.

Tagad māte stāsta savam bērnam, kādēļ glītai meičai nav jāgreznojas. Bērns viņai piekrīt. Šīs daudzās drēbes, kas karājas Ērikas skapī, nu kam tās visas? Viņa tāpat tās nevelk mugurā. Drēbes karājas nevajadzīgas un izrotā tikai skapi. Pirkšanu māte ne vienmēr var novērst, taču drēbju valkāšanā viņa ir neierobežota valditāja. Māte noteic, kādā izskatā Ērika izies no mājas. Tādā izskatā tu man no mājas neiziesi, saka māte, baiļodamās, ka Ērika varētu nonākt svešās mājās pie svešiem vīriešiem. Arī Ērika pati ir apņēmusies nevalkāt savas drēbes. Mātes pienākums ir palīdzēt pildīt šo apņemšanos un aizšķērsot ceļu aplamiem lēmumiem. Tad vēlāk nevajadzēs nomocīties ar brūču aizlipināšanu, jo ievainojumu iespēja nebūs veicināta. Tāpēc māte labāk pati cērt Ērikai kādu brūcīti un tūlīt sāk pārraudzīt veselšanās gaitu.

Saruna aizplūst sāpus un nonāk punktā, kurā inde apšņaida katru, kurš varētu apsteigt Ēriku vai aizspraukties viņai garām pa labi vai kreisi. To nu gan nevajadzētu, vienkārši nedrīkst ļaut tādiem izrīkoties pēc patikas! Tu pati to pieļauj! Tu labi varētu viņus piebremzēt, bet tam jau tu esi par neveiklu, Ērika. Ja skolotāja apņēmīgi liek šķēršļus, tad vismaz viņas klasē nevienai jaunulei neizrauties uz priekšu un netaisīt nevēlamu un neplānotu pianistes karjeru. Tev pašai tas neizdevās, tad kāpēc lai citi sasniegtu vairāk un turklāt no tava pianistu dārziņa?

Aizvien vēl šņaukādāmās, Ērika paņem nelaimīgo kleitu un mēmi, bez kāda prieka ievieto skapī pie pārējām kleitām, kostīmiem, bikšu kostīmiem, svārkiem un mēteļiem. Neko no tā visa viņa ne reizi nav vilkusi mugurā. Visām šīm drēbēm ir jāgaida, kad viņa vakarā pārnāks mājās. Tad tās tiek cilātas, plivinātas, liktas pie auguma un aplūkotas. Jo tās pieder viņai! Māte gan var tās atņemt un pārdot, bet uzgērbt gan nevar, jo māte, diemžēl, ir pārāk resna šīm šaurajām čaumalām. Nekas tai neder. Tas viss ir viņas. Viņas. Tas pieder

Ērikai. Jaunā kleita vēl nenojauš, ka šobrīd tās karjera spēji apraujas. Tā ir nelietota, un nelietota tā paliks. Ērika grib tikai apzināties, ka kleita tai pieder un kleitu var aplūkot. Aplūkot no tālienes. Viņa pat netaisās to uzlaikot, pilnīgi pietiek turēt šo krāsas un auduma poēmu sev priekšā un liegi aijāt izstieptās rokās. It kā tā šūpotos pavasara vējā. Pirmīt Ērika uzlaikojā kleitu modes salonā un otrreiz to mugurā nevilks. Jau tagad viņa vairs neatceras īso sajūsmas mirkli, kad veikalā kleita šķita tik apburoša. Viņa ir iemantojusi vēl vienu kleitas liķi, toties tas ir viņas īpašums.

Naktī, kad apkārt viss aizmidzis, arī šī miesīgo saišu saķēdētā pāra lolojošā puse, mammas kundze, debesu mierā sapņo par jaunām mocību metodēm, un tikai Ērika vientuļi kavējas nomodā, viņa dažkārt, pavisam reti, atver skapja durvis un noglāsta savu apslēpto vēlmju lieciniekus. Īstenībā šis vēlmes nemaz nav tik apslēptas, tās skaļi izkļiedz, cik savulaik izmaksājušas un kam tas viss tagad? Krāsas kļiedz līdzīto otro un trešo balsi. Kur lai ko tādu valkā, nebīstoties no policijas iejaukšanās? Normālā kārtā Ērika valkā tikai svārkus un džemperu vai vasarā blūzi. Dažkārt māte uztrūkstas no miega un instinktīvi jūt: atkal viņa aplūko savas drēbes, ārišķīgā knīpa. Māte ir par to droša, jo skapja durvis jau nečikst sava prieka pēc.

Lielākais posts, ka šī drēbju pirkšana atvirza nezināmās tālēs to brīdī, kad viņas beidzot ievāksies jaunajā dzīvoklī, turklāt Ērikai pastāvīgi draud briesmas sapīties mīlestības saitēs; pašu ligzdiņā pēkšņi var uzrasties dzeguzes ola vīrieša izskatā. Rītdien pie brokastu galda Ērikai noteikti tiks stingri aizrādīts par viņas vieglprātību. Māte taču varēja vakar nomirt no izplēsto matu brūcēm, no šoka. Ērikai norādīs maksāšanas termiņu, tad nu lai pavairo privātstundas.

Tikai līgavas kleita, par laimi, šajā bēdīgajā kolekcijā neietilpst. Māte negrib kļūt līgavas māte. Viņa grib palikt normāla māte, šāds statuss to pilnīgi apmierina.